

Factsheet 2019-3

Update liquidaties 2019

Auteurs: B. van Gestel, R.F. Kouwenberg

Juli 2019

In de 'Verkennde voorstudie liquidaties' uit 2017 is verslag gedaan van het aantal liquidaties in Nederland van het jaar 2000 tot en met 2016 (Van Gestel, 2017). Deze notitie bevat een update van die aantallen voor de jaren 2017 en 2018. We kijken in hoeverre de recente aantallen aansluiten bij het beeld dat al bestond. Naast het aantal liquidaties, worden in dit factsheet ook enkele andere kenmerken van gepleegde liquidaties beschreven zoals pleegplaats (regio), aantal slachtoffers en leeftijd van de slachtoffers.

Methode van onderzoek

Er is gebruik gemaakt van een intern politiebepand waarin incidenten met geweld worden geregistreerd, onder andere (pogingen tot) liquidaties. Het gaat bij liquidaties om incidenten met dodelijke slachtoffers, waarbij de *modus operandi* wijst op een vooraf geplande, doelgerichte moord (bijvoorbeeld door aanwezigheid van een uitgebrande vluchtauto of door gebruik van een automatisch vuurwapen). Daar komt bij dat slachtoffers meestal in verband gebracht kunnen worden met georganiseerde drugs-criminaliteit. (Zie voor een beschrijving van de discussie over definities o.a. Van Gestel, 2017, p. 13 e.v.; Slot, 2009, p. 14 e.v.)

De geïnventariseerde gegevens uit het politiebepand – datum en plaats van de liquidatie – hebben vervolgens als input gediend voor een digitale desksearch van openbare bronnen

(mediaberichten, websites, gepubliceerde vonnissen). Geregistreerde liquidaties uit het politiebepand zijn op deze wijze geverifieerd en aangevuld. De verzamelde data zijn verwerkt m.b.v. SPSS.

In het bestand van de politie zijn ook liquidaties opgenomen die in het buitenland zijn gepleegd, als daarbij sprake was van een slachtoffer uit Nederland dat bekend was vanuit het criminele drugsmilieu. Wij hebben die liquidaties ook meegenomen in dit overzicht.

Aantallen

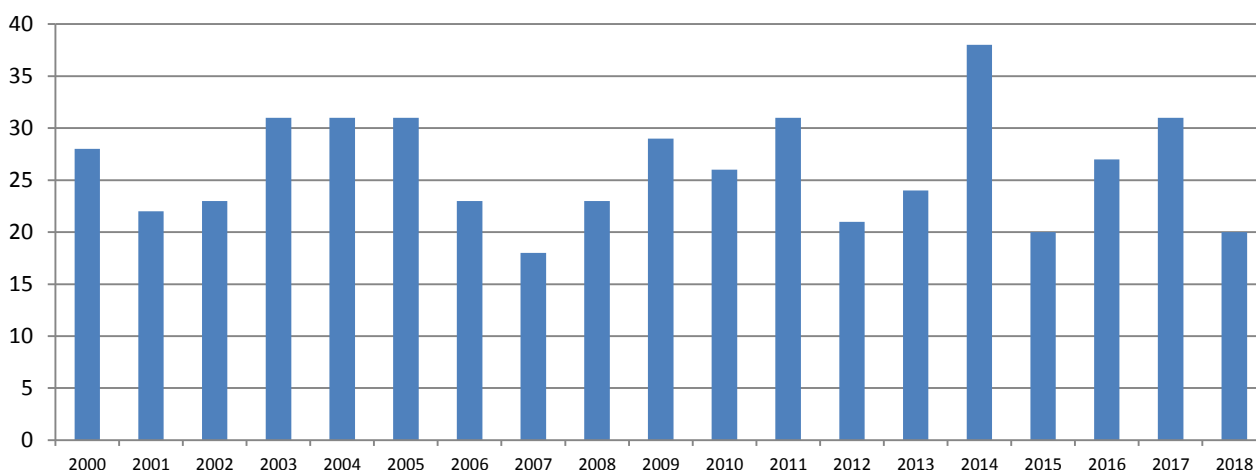
Het aantal liquidaties in Nederland schommelt sinds het jaar 2000 tussen de 20 en 31 liquidaties per jaar, met een uitschieter naar boven (38 in 2014) en naar beneden (18 in 2007). Het aantal liquidaties in 2017 en 2018 sluit aan bij dit beeld: in 2017 zijn

31 liquidaties gepleegd en in 2018 tellen we 20 liquidaties.

De afgelopen jaren verliep de golfbeweging van liquidaties op dezelfde wijze als daarvoor, zoals figuur 1 ook laat zien: na de piek in 2014 daalde het aantal liquidaties in 2015 naar 20, daarna steeg het

weer in 2016 naar 27 en verder naar 31 in 2017, en daarna daalde het aantal liquidaties weer naar 20 in 2018. Het gemiddelde aantal liquidaties tussen 2000 en 2018 ligt op 26,5 per jaar. In de afgelopen vijf jaar is dat gemiddelde hetzelfde gebleven.

Figuur 1 Aantal liquidaties in Nederland vanaf 2000

Casuïstiek 2013-2018

Over de liquidaties die vanaf 2013 zijn gepleegd, is op casusniveau informatie beschikbaar. Het is daarom mogelijk om voor de afgelopen zes jaar iets gedetailleerder te kijken naar enkele kenmerken van liquidaties.

Locaties

In tabel 1 staan gegevens over de pleegplaats van liquidaties die zijn gepleegd tussen 2013 en 2018. De locatie is vastgesteld op basis van de gemeente waar het incident plaatsvond. Als er geen getuigenissen waren van de moord, is uitgegaan van de gemeente waar het lichaam van het slachtoffer is gevonden.

De meeste liquidaties zijn de afgelopen zes jaar gepleegd in Noord-Holland, met name in Amsterdam. Dat aantal is in de hoofdstad de laatste twee jaar wel afgenomen. In Zuid-Holland is het aantal liquidaties de laatste twee jaar toegenomen, het gaat in het merendeel van de gevallen om Rotterdam als pleegplaats. Noord-Brabant is de afgelopen twee jaar ook relatief sterk vertegenwoordigd, naast Eindhoven als pleegplaats gaat het om verschillende andere gemeenten. Wat verder opvalt, is dat de afgelopen jaren relatief veel liquidaties in het buitenland zijn gepleegd, van Nederlanders die bij de politie bekend waren vanuit het criminele milieu. Het ging in 2017 en 2018 om liquidaties in Spanje en Latijns- Amerika.

Tabel 1 Liquidaties naar locatie

Locatie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	totaal
Noord-Holland	8	14	9	7	4	5	47
Zuid-Holland	6	3	2	3	10	4	28
Utrecht	2	3	2	4	3	0	14
Noord-Brabant	3	10	5	2	5	5	30
Limburg	3	0	1	0	3	0	7
Overige provincies	1	4	0	3	3	1	12
Buitenland	1	4	1	8	3	5	22
Totaal	24	38	20	27	31	20	160

Slachtoffers

De aantallen die hiervoor zijn gepresenteerd, hebben betrekking op het aantal incidenten en niet op het aantal slachtoffers. Een liquidatie waarbij twee mensen zijn gedood, is geteld als één liquidatie. In deze paragraaf kijken we naar het aantal dodelijke *slachtoffers*. Dat kan alleen voor de liquidaties vanaf 2013 omdat we vanaf dat jaar gegevens beschikbaar hebben op casusniveau.

In de afgelopen zes jaar zijn 160 liquidaties gepleegd, met in totaal 170 dodelijke slachtoffers (tabel 2). In zeven gevallen was sprake van een dubbele moord en in één geval van een viervoudige moord. Het aantal liquidaties waarbij meerdere mensen zijn gedood, lag de afgelopen jaren hoger dan in de vier jaren daarvoor: in 2017 was viermaal sprake van een dubbele moord en in 2018 werden bij één liquidatie vier mensen gedood.

Collateral damage

Bij de liquidaties waarbij meerdere dodelijke slachtoffers zijn gevallen, is het de vraag of de liquidatie van *alle* slachtoffers vooraf was gepland. Bij de viervoudige moord bij een *growshop* in Enschede bijvoorbeeld, wordt rekening gehouden met het scenario dat twee van de vier slachtoffers zijn gedood vanwege het feit dat zij getuige waren van de liquidatie. De dood van die personen is in dat scenario niet van te voren gepland. Bij enkele andere zaken waarbij sprake is van een dubbele moord, komt uit politieonderzoek naar voren dat de tweede persoon waarschijnlijk de 'pech' heeft

gehad in aanwezigheid van het beoogde doelwit te verkeren, bijvoorbeeld in de auto. De dood van de tweede persoon is in die gevallen door de schutters op de koop toe genomen.

Verder is sinds 2013 in bijna elk jaar bij een liquidatie een verkeerde persoon gedood. In 2017 was sprake van één zogenaamde 'vergismoord' (Utrecht), in 2018 waren er twee vergismoorde, één in Amsterdam en één in Rotterdam. Bij de vergismoord in Amsterdam ging het om een 17-jarige jongen die in een buurthuis werd beschoten terwijl hij zich probeerde schuil te houden voor de schutters, die schietend door het buurthuis liepen. De vergismoorde en de slachtoffers die bij een dubbele moord geen beoogd doelwit waren van de liquidatie, kunnen beschouwd worden als *collateral damage*.

Een andere schokkende gebeurtenis in 2018 is de liquidatie van de broer van een kroongetuige. De kroongetuige heeft bij de politie verklaringen afgelegd over verschillende liquidaties die zijn gepleegd in de jaren 2015-2017. Die moord vond plaats in Amsterdam.

Leeftijd

De leeftijd van slachtoffers kan in de tabel 3 worden afgelezen. Het grootste deel van de slachtoffers (66%) is tussen de 21 en 40 jaar op het moment van overlijden. Circa een derde van de slachtoffers is tussen de 21 en 30 jaar oud, een iets groter deel is tussen de 31 en 40 jaar op het moment van de liquidatie. De leeftijd van slachtoffers van liquidaties is in de afgelopen twee jaar nauwelijks veranderd.

Tabel 2 Aantal liquidaties en aantal slachtoffers

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	totaal
Aantal liquidaties	24	38	20	27	31	20	160
Aantal slachtoffers	25	38	22	27	35	23	170
	1x dubbele moord	-	2x dubbele moord	-	4x dubbele moord	1x viervoudige moord	

Tabel 3 Leeftijd slachtoffers liquidaties 2013-2018

Leeftijd slachtoffers	2013	2014	2015	2016	2017	2018	totaal	%
<21 jaar	0	0	0	0	0	1	1	0,6%
21-30 jaar	7	12	9	6	11	7	52	31%
31-40 jaar	11	15	6	11	10	5	58	35%
41-50 jaar	5	8	3	6	9	3	34	20%
51-60 jaar	2	1	3	1	5	4	16	10%
61-70 jaar	0	1	0	1	0	3	5	3%
Missing	-	1	1	2	-	-	4	
Totaal	25	38	22	27	35	23	170	100%

Wel zien we in 2018 voor het eerst een minderjarig slachtoffer (17), die niet het beoogde doelwit bleek te zijn. Ook zijn in 2018 relatief veel ouderen slachtoffer van een liquidatie, te weten vier 60-plussers. Dat zijn meer ouderen dan in voorgaande jaren.

Literatuur

Gestel, B. van, m.m.v. M.V. Verhoeven (2017). *Verkennde voorstudie liquidaties*. Den Haag: WODC. Cahier 2017-7.
Slot, E. *Met groot verlof: Liquidaties in crimineel Nederland*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker.

Deze reeks omvat korte verslagen van onderzoek dat door of in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van www.wodc.nl.